

SERGIUSZ HESSEN
(1887-1950)
Zestawienie bibliograficzne w wyborze

WYDAWNICTWA ZWARTE

(książki, rozdziały z książek, fragmenty książek)

(Książki dostępne w Bibliotece Pedagogicznej w Piotrkowie Trybunalskim i/lub jej Filiach)

CHMAJ Ludwik : **Prądy i kierunki w pedagogice XX wieku**. – Warszawa : Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1962. – **S. 391-398** : Sergiusz Essen (1887-1950)

Koncepcja wychowania wg S. Hessena. Dzieła S. Hessena.

Sygnatura: 41604

FILOZOFIA wychowania Sergiusza Hessena / red. Halina Rotkiewicz. – Warszawa : "Żak", 1997.

Zawiera:

- Sergiusz Hessen w świetle autobiografii / Wincenty Okoń.
- U podstaw twórczości Sergiusza Hessena / Tadeusz W. Nowacki.
- Koncepcja kształcenia ogólnego w myśli Sergiusza Hessena Stanisław Ruciński.
- Pedagogiczny personalizm Sergiusza Hessena Stanisław Ruciński.
- Sergiusz Hessen - pedagog odpowiedzialny / Andrea Folkierska.
- Sergiusz Hessen wobec wychowania swobodnego Jean Jacques,a Rousseau i Lwa Tołstoja / Stefan Wołoszyn.
- Filozoficzno-kulturowy kontekst dydaktyki krytycznej Sergiusza Hessena inspiracją dla pedagogiki pogranicza / Andrzej Pluta.
- Transcendentalny empiryzm jako postać Hessenowskiego / Dorota Sztobryn, Sławomir Sztobryn
- Próba przewyciężenia scjentystycznego modelu uprawiania pedagogiki na przykładzie poglądów Sergiusza Hessena / Mariusz Cichosz.
- Pedagogika i edukacja dorosłych w ujęciu Sergiusza Hessena / Józef Półturzycki.
- Związki etyki i pedagogiki w myśli Platona i Sergiusza Hessena. Na marginesie tekstu Sergiusza Hessena "Cnoty starożytne a cnoty ewangeliczne" / Elżbieta Kukuła.
- Filozoficzne podstawy edukacji - na marginesie pedagogiki Hessenowskiej / Józef Lipiec.
- Bibliografia prac Sergiusza Hessena / Urszula Pawłowicz.

Sygnatura : 26214 Filia w Bełchatowie

Sygnatura : 27025 Filia w Opocznie

Sygnatura: 31058 Filia w Radomsku

GAJDA Janusz : **Pedagogika kultury w zarysie**. – Kraków : "Impuls" , 2006. – **S. 43-73** : Czołowi przedstawiciele pedagogiki kultury w Polsce okresu dwudziestolecia międzywojennego

Sygnatura: 93958

KABZIŃSKA Łucja : Hessen Sergiusz (1887-1950) // W: **Historia wychowania : słownik biograficzny** / pod red. Andrzeja Gąsiorowskiego ; [aut. haseł Henryk Cirut et al.]. – Wyd. 2 uzup. – Olsztyn : Wydaw. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2002. – **S. 60-61**

Sygnatura: 90291

KUPISIEWICZ Czesław, KUPISIEWICZ Małgorzata : **Poczet wybitnych nauczycieli. [Cz. 1]**. – Pułtusk : Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieyszтора, 2006. – **S. 59-65**: Sergiusz Hessen

Sygnatura: 95203 W

MALICKA Małgorzata : Sergiusza Hessena pedagogicznej doktryny aspekty personalistyczne // W: **Wychowanie na rozdrożu : personalistyczna filozofia wychowania**. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1999. – **S. 245-251**

Sygnatura: 89021

Sygnatura: 27233 Filia w Bełchatowie

OKOŃ Wincenty : **Nowy słownik pedagogiczny**. – Warszawa : "Żak", 1996. – **S. 91-92** : Hessen Sergiusz

Sygnatura: 82491 Czyt [Ek 11]

OKOŃ Wincenty : Sergiusz Hessen jako człowiek i uczonec // W: Hessen Sergiusz : **Podstawy pedagogiki** / przekł. [z ros.] Adam Zieleńczyk ; wybór i oprac. Wincenty Okoń. – Warszawa : "Żak", 1997. – (Dzieła Wybrane / Sergiusz Hessen ; t. 1). – **S. 11-58**
Sygnatura: 85327
Sygnatura: 26213 Filia w Belchatowie
Sygnatura: 27806 Filia w Opocznie

OKOŃ Wincenty : **Wizerunki sławnych pedagogów polskich**. – Warszawa : "Żak" , 2000. – **S. 146-194** ; Sergiusz Hessen – twórca pedagogiki humanistycznej
Sygnatura: 86335

SZTOBRYN Sławomir : Hessen Sergiusz (1887-1950) // W: **Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku. T. 2, G-Ł** / red. nauk. i przew. kom. red. Tadeusz Pilch ; konsultacja całości Wincenty Okoń. – Warszawa : "Żak", cop. 2003. – **S. 192-196**
Sygnatura: 91122 (czyt.) [Ek 29/2]

WOLNOŚĆ i przymus w poglądach Sergiusza Hessena i Bogdana Nawroczyńskiego / Barbara Wilgocka-Okoń // W: **Granice wolności i przymusu w edukacji szkolnej** / pod red. Joanny Danilewskiej. – Kraków, 2001. – **S. 11-14**
Sygnatura: 93522

WOŁOSZYN Stefan : **Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie**. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1964. – **S. 483-485** : [S. Hessen jako przedstawiciel pedagogiki kultury]
Sygnatura: 52125 W, 17615, 542294, 52126
Sygnatura: 3221, 3397 P, 7847, 21006 Filia w Belchatowie
Sygnatura: 4702, 4703, 6691 Filia Opocznie
Sygnatura: 7106, 7107, 7009, 7010-CZt Filia w Radomsku
Sygnatura: 38888 C Filia w Tomaszowie Maz.

DZIEŁA S. HESSENA

Filozofia, kultura, wychowanie / wstęp Tadeusz Nowacki ; wybór i oprac. Maria Hessenowa. – Wrocław ; Warszawa : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1973. – (Źródła do dziejów myśli pedagogicznej ; t. 12)
Sygnatura: 83889, 57858 W
Sygnatura: 9816 Filia w Opocznie

O sprzecznościach i jedności wychowania : zagadnienia pedagogiki personalistycznej / wybór i oprac. Wincenty Okoń. – Warszawa : „Żak”, 1997. – (Dzieła Wybrane / Sergiusz Hessen ; T. 3)
Sygnatura: 85535

Podstawy pedagogiki / przekł. [z ros.] Adam Zieleńczyk ; wybór i oprac. Wincenty Okoń. – Warszawa : "Żak", 1997. – (Dzieła Wybrane / Sergiusz Hessen ; t. 1)
Zawiera:

- Rozdz. I, Ideał swobodnego wychowania, s. 78-99;
  - Rozdz. II, Karność, wolność, osobowość. Cel wychowania moralnego, s. 100-124;
  - Rozdz. III, Podstawowe zagadnienia wychowania przedszkolnego, s. 125-161;
  - Rozdz. IV, Szczepel heteronomii czyli teoria szkoły. Idea szkoły pracy, s. 162-194;
  - Rozdz. V, Autorytet i swoboda w szkole. Zagadnienia samorządu szkolnego, s. 195-218;
  - Rozdz. VI, Zagadnienie szkoły jednolitej, s. 219-248;
  - Rozdz. VII, Szczepel wolnego samokształcenia czyli teoria oświaty pozaszkolnej, s. 249-
  - Rozdz. VIII, Cel wychowania naukowego, s. 280-302;
  - Rozdz. IX, Składniki wychowania naukowego, s. 303-339;
  - Rozdz. X, Podstawowe szczeble wychowania naukowego. Szczepel pierwszy: kurs epizodyczny, s. 340-358;
  - Rozdz. XI, Podstawowe szczeble wychowania naukowego. Szczepel pierwszy: kurs systematyczny, s. 359-376;
  - Rozdz. XII, Szczepel kursu naukowego czyli teoria uniwersytetu, s. 377-405;
  - Rozdz. XIII, Zagadnienie wychowania fizycznego. Teoria wychowania a technika psychofizjologiczna, s. 406-435.
- Sygnatura: 85327**
Sygnatura: 26213 Filia w Belchatowie
Sygnatura: 27806 Filia w Opocznie

Studia z filozofii kultury / wyboru dokonał, wstępem i przypisami opatrzył Andrzej Walicki
Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1968
Sygnatura: 81669, 23502

Struktura i treść szkoły współczesnej : zarys dydaktyki ogólnej / wybór i oprac. Wincenty Okoń. – Warszawa : „Żak”, 1997. – (Dzieła Wybrane / Sergiusz Hessen ; T. 4)
Sygnatura: 85536

Struktura i treść szkoły współczesnej : zarys dydaktyki ogólnej. – Wyd. 2. –
Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1959
Sygnatura: 11818; 18682

Struktura i treść szkoły współczesnej : (zarys dydaktyki ogólnej). – Warszawa : "Nasza Księgarnia", 1947. – (Biblioteka Dzieł Pedagogicznych ; Nr 6)
Sygnatura: 17110

Szkoła i demokracja na przełomie / przeł. Adam Zieleńczyk ; wybór i oprac. Wincenty Okoń
Warszawa : „Żak”, 1997. – (Dzieła Wybrane / Sergiusz Hessen ; T. 2)
Sygnatura: 85534

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

(Artykuły dostępne w Czytelnicy Biblioteki Pedagogicznej w Piotrkowie Trybunalskim i/lub jej Filiach)

CZYTANIE Hessena – w odpowiedzi Bogusławowi Śliwerskiemu // **Ruch Pedagogiczny. - 2005, nr 3/4, s. 73-80**

POLEM. z artykułem B. Śliwerskiego : O recepcji filozofii wychowania Sergiusza Hessena // **Ruch Pedagogiczny. - 2005, nr 3/4, s. 61-72**

Folkierska Andrea : Pytanie o podmiot : między Heideggerem i Hessenem // **Forum Oświatowe. - 2008, Numer Specjalny, s. 141-152, bibliogr.**

KAMIŃSKI A. : S. Hessen // **Kwartalnik Pedagogiczny. – 1975, nr 3**

KUPISIEWICZ Czesław : Sergiusz Hessen // **Głos Nauczycielski. - 2005, nr 50, s. 8**

LIEGLE Ludwig : Kosmopolita wbrew swej woli : w stulecie urodzin S. Hessena // **Kwartalnik Pedagogiczny. – 1988, nr 1**

LIEGLE Ludwig : Kosmopolita wbrew swojej woli i jego prawie ze zapomniane przyczynki do pedagogiki ogólnej i porównawczej : w stulecie urodzin Sergiusza Hessena / Ludwig Liegle // **Kwartalnik Pedagogiczny. - 1989, nr 1, s. 87-95**

ŁUKASIEWICZ- PALUS , Joanna TYTUŁ O egzaminach inaczej // **Edukacja .-2007 , nr 2 , s. 78-86**

Zestawienie koncepcji zmian w dziedzinie egzaminowania w szkole z teorią kształcenia ogólnego Sergiusza Hessena. Cele edukacji w kontekście egzaminów.

MILERSKI Bogusław : Kształcenie humanistyczne jako pochwała wieloznaczności świata. – Bibliogr. // **Ruch Pedagogiczny. - 2011, nr 5-6, s. 5-14**

NOWACKI T. : Myśl Platona w pedagogice XX wieku : rzecz o twórczości Sergiusza Hessena // **Przegląd Historyczno-Oświatowy. – 1997, nr 1/2, s. 5-25**

NOWACKI T. : Sergiusz Hessen // **Przegląd Historyczno-Oświatowy. – 1971, nr 2, s.**

NOWACKI T. : S. Hessen (1887-1950) // **Przegląd Historyczno-Oświatowy. – 1971, nr 2,**

OKOŃ Wincenty : Sergiusz Hessen o filozofii wychowania // **Kwartalnik Pedagogiczny. - 1990, nr 3, s. 23-34**

PLUTA Andrzej : Dydaktyka krytyczna S. Hessena aksjologicznym projektem nietradycyjnego kształcenia. – (O uprawianej "pedagogicznie" dydaktyce ; cz. 2) // **Ruch Pedagogiczny. - 1991, nr 1/2, s. 63-71**

PÓLTURZYCKI J. : Sergiusz Essen (1887-1950) : wybitni polscy andragodzy // **Edukacja Dorosłych. – 1997, nr 2, s. 89-108**

RODZIEWICZ Ewa : Powracanie do "historycznych dyskursów" w pedagogice - i co dalej? : (refleksje na marginesie książki Sławomira Sztobryna "Filozofia wychowania Sergiusza Hessena") / Ewa Rodziewicz // **Forum Oświatowe. - 1999, nr 1/2, s. 177-185**
Tradycjonalizm w pedagogice. Rosyjski pedagog i filozof ; od 1936 r. w Polsce. Stworzył własny system pedagogiki kultury.

ROTKIEWICZ H. : Życie jako zadanie : filozofia wychowania S. Hessena // **Kwartalnik Pedagogiczny. – 1986, nr 4, s.**

SOSNOWSKA Paulina : Odpowiedzialność dziejowa w teorii Sergiusza Hessena // **Kwartalnik Pedagogiczny. - 2004, nr 4, s. 27-52**
Koncepcje pedagogiczne Sergiusza Hessena

STRZECKA, Magdalena : Pantagruel na wyspach XX wieku : (gra Czesława Miłosza, Aleksandra Wata i Hermana Hessego z nieznanym łądem) // **Przegląd Humanistyczny - 2003, nr 3, s. 49-64**

Sztobryn, Sławomir : Demokracja - patriotyzm - wychowanie dla pokoju w pedagogice kultury Sergiusza Hessena // **Ruch Pedagogiczny - 2003, nr 3/4, s. 91-99**

SZTOBRYN Sławomir : Dialektyka swobody i przymusu w pedagogice Sergiusza Hessena // **Studia Filozoficzne. – 1983, nr 11/12, s.**

SZTOBRYN, Sławomir : Pedagogika eksperymentalna według Sergiusza Hessena// **Edukacja i Dialog. - 1996, nr 10, s. 65-69**
Pedagogika eksperymentalna w Rosji.

SZTOBRYN, Sławomir : Pedagogika kultury. Cz. 1 / Sławomir Sztobryn // **Edukacja i Dialog. - 1997, nr 4, s. 62-67**
Pedagogika kultury według Sergiusza Hessena.

SZTOBRYN Sławomir : Pedagogika kultury. Cz. 2 / Sławomir Sztobryn // **Edukacja i Dialog. - 1997, nr 5, s. 65-70**
Pedagogika Sergiusza Hessena.

ŚLIWERSKI Bogusław : O recepcji filozofii wychowania Sergiusza Hessena // **Ruch Pedagogiczny. - 2005, nr 3/4, s. 61-72**
Polem.: Czytanie Hessena - w odpowiedzi Bogusławowi Śliwerskiemu / Andrea Falkierska. Ruch Pedagogiczny 2005, nr 3/4, s. 73-80.

ZACZYŃSKI Władysław Piotr : Dydaktyka krytyczna Sergiusza Hessena // **Kwartalnik Pedagogiczny. - 1989, nr 3, s. 51-59**

ZACZYŃSKI Władysław : Hessenowska koncepcja rozwoju moralnego człowieka - rzecz o triadzie moralnego człowieka S. Hessena (we współczesnej pedagogice) // **Kwartalnik Pedagogiczny. - 1990, nr 3, s. 35-44**

**WYDAWNICTWA INNYCH BIBLIOTEK
dostępne na zamówienia czytelnika
w ramach usługi wypożyczeń międzybibliotecznych**

WYDAWNICTWA ZWARTE

BRODACKA-ADAMOWICZ Ewa : Sergiusz Hessen (1887-1950) // W: **Polska myśl pedagogiczna po 1918 roku : praca zbiorowa** / pod red. Ewy Brodackiej-Adamowicz. - Wyd. 3. - Siedlce : Akademia Podlaska, 2009. - **S. 25-42**

CHAŁASIŃSKI Józef : **Mowa tronowa prof. Sergiusza Hessena** : rozprawa sukcesyjna z powodu niebezpieczeństwa grożącego pedagogice. – Warszawa : skł. gł. "Nasza Księgarnia", 1938

Odb. z Przeglądu Socjologicznego T. VI, 1938.

SERGIUSZ Hessen (1887-1950) // W: **Polska pedagogika kultury w pierwszej połowie XX wieku : zarys problematyki, zagadnienia, wybrani przedstawiciele** / Andrzej Ciążela. - Warszawa, 2010. - **S. 180-207**

FOLKIEWSKA, Andrea : **Sergiusz Hessen : pedagog odpowiedzialny.** – Warszawa : Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2005

PRZYBYCIEŃ Krzysztof Kazimierz : "Wartości w wychowaniu" według Sergiusza Hessena // W: **Z badań nad wartościami w pedagogice** / pod red. Waldemara Furmanka. – Rzeszów : Uniwersytet Rzeszowski : ["Fosze"], 2006. – **S. 195-200**

RODEK Violetta: Cele kształcenia w dydaktyce opartej na głównych ideach pedagogiki kultury w Drugiej Rzeczypospolitej : historyczne inspiracje dla współczesnej polskiej dydaktyki // W: **Edukacyjne obszary "głębokiej zmiany" w dialogu i perspektywie** / red. nauk. Anna Karpińska. – Białystok : "Trans Humana" , 2005. – **S. 77-96**

SZTOBRYN Sławomir : **Filozofia wychowania Sergiusza Hessena.** – Łódź : Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 1994

WIECZOREK Zbigniew : **Filozofia wszechjedności Sergiusza Hessena.** - Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, cop. 2005.

WITKOWSKI Lech : **Dwoistość w pedagogice Bogdana Suchodolskiego** : (z aneksem o Sergiuszu Hessenie) ; Uniwersytet Jagielloński. Instytut Spraw Publicznych. Katedra Teorii Edukacji i Kultury. – Kraków ; Toruń : "WIT-GRAF", 2001.

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

BUKOWSKA Irena : *Człowiek jako twórca kultury w poglądach Sergiusza Hessena* // **Przegląd Naukowy / Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Gdańsku.** - Nr 2 .-(2003), s. 106-116

CHMIELNICKI N. : *Struktura i dialektyka osobowości oraz światopoglądu w filozofii S. Hessena* // **Studia Filozoficzne.** – 1977, nr 1

GAJDAMOWICZ H. : *Antropocentryzm teorii kultury S. Hessena* // **Studia Filozoficzne.** – 1983, nr 11/12, s.

KUDEROWICZ Z. : *Sergiusz Hessen a przełom antypozytywistyczny* // **Studia Filozoficzne.** – 1969, nr 4, s.

KURYŁO-OMELIANIUK Joanna, Ewa ROMANOWSKA : *Sprawozdanie z sesji naukowej "Filozofia wychowania Sergiusza Hessena"* // **Test.** – 1996, nr 1, s. 206-210

MALISZEWSKI Krzysztof : *Między indywidualizmem a kolektywizmem : personalizm, solidaryzm i prawo w koncepcji Sergiusza Hessena* // **Pedagogika Kultury.** – T. 2(2006), s. 73-89

PLUTA Andrzej : *Dydaktyka krytyczna S. Hessena aksjologicznym projektem nietradycyjnego kształcenia.* – (O uprawianej pedagogicznie dydaktyce ; cz. 2) // **Ruch Pedagogiczny.** – 1992, nr 1/2, s. 63-71

Rosyjski pedagog i filozof ; od 1936 r. w Polsce. Stworzył własny system pedagogiki kultury.

PLUTA Andrzej : *Kultura i kształcenie do koncepcji dydaktyki krytycznej Sergiusza Hessena autoref. : próba kulturoznawczego odniesienia* // **Edukacja Filozoficzna.** – Vol. 21 (1996), s. 171-174

PLUTA Andrzej : *O uprawianej pedagogicznie dydaktyce. Cz. 2. Dydaktyka krytyczna S. Hessena aksjologicznym projektem nietradycyjnego kształcenia* // **Ruch Pedagogiczny.** –1992, nr 1/2, s. 63-71

SZMYD Kazimierz : *Antyczne i renesansowe rodowody humanistyki* // **Oświata i Wychowanie.** – **2003, nr 3, s.27-31**

Z tradycji pedagogiki II Rzeczypospolitej: Sergiusz Hessen, Bogdan Nawroczyński, Bogdan Suchodolski.

SZTOBRYN S. : *Dialektyka swobody i przymusu w pedagogice S. Hessena* // **Studia Filozoficzne.** – **1983, nr 11/12**

ŚLIWERSKI Bogusław : *Aktualizacja myśli klasyka pedagogiki na przykładzie recepcji dzieł Sergiusza Hessena* // **Keryks.** – **Nr 6 (2007), s. 131-145**

ŚLIWERSKI Bogusław : *Samowychowanie w poglądach S. Hessena* // **Acta Universitatis Lodzianis 1984. Folia Paedagogica et Psychologia, nr 8**

WALICKI A. : *Mój łódzki Mistrz i pluralizm wartości* // **Res Publica Nova.** – **2001, nr 9**
Krótki zarys dorobku w dziedzinie filozofii Sergiusza Hessena.

**WIĘCEJ TEMATYCZNYCH ZESTAWIEŃ BIBLIOGRAFICZNYCH
ZNAJDZIECIE PAŃSTWO NA NASZYM INTERNETOWYM SERWISIE
<http://www.pedagogiczna.edu.pl>**